

1) पंचायत राज यंत्रणेद्वारे राबविण्यात येणाऱ्या विविध

कृषी विषयक योजना :-

प्रस्तावना

1) ठंकात्मिक तृणशाय विकाल कार्यक्रम

• वेमाच्या / मनुष्यवळाच्या सहाय्याने चामगाडी ओजारे

• विजेवर चामगाडी सुधारित ओजारे.

2) राज्य पुरस्कृत भात विकाल कार्यक्रम

• प्रभातित विभागे पुरवठ्यावर अनुदान

• पिक संरक्षण औषध पुरवठ्यावर अनुदान

• कृषी यांत्रिकीकरणाला प्रोत्साहन देण्याची केंद्र पुरस्कृत योजना

• कामोर्गस विकाल कार्यक्रम

• लक्षणी / ओरीठलणी / माडा / आदिम / विशेष घटक योजना

3) जिल्हा परिषदेच्या मार्फत राबविण्या जाणाऱ्या योजना

• ठंकात्मिक ग्रामाणि उर्जा नियोजन कार्यक्रम

• पारिचम घाट विकाल कार्यक्रम

• आदिवासी उपयोजना

• अपारंपारिक उर्जा स्रोत कार्यक्रम

किंवा

कृषी विभागा मार्फत राबविण्या जाणाऱ्या योजना :-

प्रस्तावना

कृषी विषयक योजना :-

1) राष्ट्रीय कामोर्गस विकाल व भात व्यवस्थापन कार्यक्रम

2) विशेष घटक योजनेअंतर्गत अनुसूचित जाती / नववर्गस्थ

क्षेत्रक-यांना वरिष्ठ दाखिल्येवर आणण्यासाठी शेतिसाठी अर्थसहाय्य देण्याची योजना (विशेष घटक योजना)

3) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कृषि स्वावर्धन योजना .

4) आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून शेतकऱ्यांने जास्तपै जास्त उत्पादन करणे तसेच शेतकऱ्यांमध्ये स्वस्थी निर्माण करण्यासाठी पिक स्वस्थीचे आयोजन .

5) महाराष्ट्र शासनाचे विविध कृषि पुरस्कार :-

1) पंजाबराज्य देशभूषण कृषि विज्ञान पुरस्कार

2) वसंतराव नाईक शेतजिम्मा पुरस्कार

3) कृषिभूषण संप्रीयशेती पुरस्कार

4) उदयानपंडित पुरस्कार .

प्रश्न 2) ग्रामीण भागातील जमसिंचनाच्या विविध पद्धती :-

✱ प्रस्तावना

✱ प्रभोकार पद्धत

1) सारे पद्धत

2) वाफा पद्धत

3) आठ पद्धत

4) तुषार सिंचन पद्धत

5) ठिबक सिंचन पद्धत

किंवा

कृषि विद्यापीठांची उद्दीष्टे आणि कार्ये :-

उद्दीष्टे →

1) शेती व शेतीला पुरक शास्त्र इ. विषयांची माहिती देणे .

2) शेती व नासम विषय यांचे ज्ञान आणि संशोधन यांचा विकास करणे .

3) शेतीच्या विविध शाखातील शिक्षणाचा विकास करणे आणि त्यामध्ये समन्वय साधणे .

4) कृषि विस्तार करणे आणि यानामेच्या कामात भागविशिन करणे .

कृषी विद्यापीठाचे कार्य :-

3

- अ] शिक्षण :- 1) कृषी 2) उद्यानविद्या 3) वनशास्त्र.
4) मत्स्यविज्ञान 5) गृहविज्ञान 6) रेशम संगोपन
7) कृषी अभियांत्रिकी 8) दूग्धतंत्रज्ञान 9) कृषी विपणन
10) बँकिंग भाषी सहकार्ये.

ब] पदव्युत्तर अभ्यासक्रम :-

- 1) वनस्पती जैव तंत्रज्ञान 2) वनस्पतीशास्त्र
3) भौतिकशास्त्र 4) किरणशास्त्र 5) कृषी विद्या
6) सामाजिक शास्त्र 7) संख्याशास्त्र 8) उद्यानविद्या.
कृषी व्यवसाय व्यवस्थापन - 1) संशोधन
2) विस्तार शिक्षण.

क] स्वयंसहाय्यता वधत गटांचे कार्य :-

अ] स्वविकासावावटचे कार्य :-

- 1) आर्थिक स्वावलंबन 2) शिक्षण 3) आरोग्य 4) कल्याण
5) कार्यसहभाग 6) घरगुती ताण-तणाव मुक्ती.
7) आत्मसन्मान संवर्धन.

ब] स्वयंसहाय्यता गटाचे समाजप्रतिये कार्य :-

- 1) कर्तव्यांची जाणीव 2) हक्कांची जाणीव
3) अधिकारांची जाणीव 4) सामाजिक नित्यमुल्यांची जाणीव.
5) समानतेची जाणीव 6) कामदयांची जाणीव.

ख] रोजगार निर्मातीमध्ये कृषी उद्योगांचे महत्व :-

- 1) रोजगार निर्माती 2) सामाजिक, आर्थिक विकासात
3) दक्षिण निर्मुलनाल मदत वाढ.
4) नागरी समस्यांवर मर्यादा मदत.
5) अल्पशिक्षण कौशल्य 7) काम उपयोजिता.

५) कृषि पर्यटनांची संकल्पना आणि वैशिष्ट्ये :- (५)

संकल्पना :-

आपल्या शेतीचा काही भाग जाणविवेकी पर्यटनाच्या हद्दने विकसित करणे म्हणजे कृषि पर्यटन होय. कृषि पर्यटन ही संकल्पना मुळ परदेशी विशेषतः ऑस्ट्रेलिया तसेच आर्जेन्टिना येथे पाच दशकांच्या आठवडा असल्यामुळे आठवड्यांच्या शेवटी पर्यटनाच्या 'जातान' यानुसार पर्यटन ही संकल्पना आली त्यात सामी. कृषि पर्यटन म्हणजे शाही जनतेने कोट्यांमि शेतीना भेटी देणे आणि वास्तव्य वास्तव्य करणे होय.

कृषि पर्यटनाची वैशिष्ट्ये :-

- १) प्राचीन व पारंपारिक भारतीय कृषि व ग्रामिण संस्कृतीचे प्रदर्शन व जतन.
- २) कमी गुंतवणूक ३) शहरातील नवीन तंत्रज्ञान, संपत्तीचे ग्रामिण भागाकडे स्थानांतर.
- ४) निसर्गरम्य वातावरण व प्रदुषण मुक्त वातावरण.
- ५) पर्यावरण मैत्री. ६) कृषि मात्तरीचे २ विक्री.
- ७) कृषि विकास चालना.

किंवा

ग्रामिण भागातील पर्यटनाच्या समस्या :-

ग्रामिण पर्यटनाच्या समस्या :-

- १) ग्रामिण भागातील लोकांची मानसिकता.
  - २) आर्थिक अडचण ३) प्रशिक्षणाचा अभाव
  - ४) पायाभूत सुविधांचा अभाव ५) आधुनिक तंत्रज्ञानाचा अभाव.
  - ६) शासकीय धोरण आणि अनास्था ७) सांस्कृतिक बदल.
- सारांश.

Q5) रिपा द्या (कोठावाही-दीन)

1) राष्ट्रीय कृषिद्योतना अर्पणित्ये ३-

1) सैत शेततिलि आर्थिक विकासाचा दरवाढिको

२) अन्न व पोषक धाव्याची सुरक्षाकरणे

३) साधन सामग्री व तंत्रज्ञानाचा प्रभावी वापरकरणे

५) आजगी व सार्वजनिक सेवागुण शेतशुतवपूत्रीत प्रोत्साहन.

२) आदिवाली विभागाच्या कृषि योजना ३-

1) ठंकागीक गुणधान्य विकाल कार्याक्रम २) आदिवाली अ-

३) राज्यपुरस्कृत आतविकाल कार्याक्रम ५) जामलिचन

योजना.

३) कृषि विज्ञान केंद्राची अर्पणित्ये ३-

1) परिस्थितिनुसार कृषि तंत्रज्ञान शोधवालाची प्रक्षेत्र याचव्यांचे आयोजन करणे.

२) पिक उत्पादन क्षमता तपासवालाची प्रात्यक्षिकांचे आयोजन.

३) शेतकरी प्रशिक्षण शिबिरांचे आयोजन करणे.

५) कृषि विज्ञान उपक्रम राबविणे ५) काममांचे उत्पादन करणे.

५) पत्रविशेष पत्रे :-

1) पत्रेनांचा आनंद पत्रेकोना देणे.

२) सस परिलक्षणीय पत्रेनाची माहिती मिळते.

३) जंशय पत्रविशेष पत्रेनाची माहिती मिळते.

५) नैसर्गिक व पत्रविशेष पत्रेनाची माहिती मिळते.